SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY **УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК**

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCIX. No. 231. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, DECEMBER 5, 1992. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 5-го ГРУДНЯ 1992. Ч. 231. РІК XCIX.

ВИМАГАЮТЬ ВИДАЧІ ВБИВЦІ Є. КОНОВАЛЬЦЯ

Рвне (УНІАР). — Тут минулого понеділка, 30-го листопада, відбулися масові збори угрупування Держава Самостійність України (ДСУ), на яких виступали народний депутат України Володимир Шлемко, письменник Василь Іванишин, редактор газети „Нескорена Нація" Роман Коваль і голова ДСУ Іван Кандиба.

Учасники зборів засвідчили, що політика Президента привела Україну на грань економічного та політичного краху. У резолюції зборів зазначено, що громадяни Рівного вимагають від Президента розпочати розбудову північно-східних кордонів України, припинити процес роззброєння та оголосити мораторій на вивезення ядерної зброї, а також вимагати від російського керівництва видачі вбивці полковника Євгена Коновальця — генерала КГБ П. Судоплатова.

Діють антидержавні групи

Донецьке (УНІАР). — Тут відбулись наради донецької обласної організації Конгресу Українських Націоналістів (КУН). Розглянуто організаційні питання, політичну ситуацію в Україні та області, зазначено, що основним чинником, який дестабілізує ситуацію в Україні є діяльність антидержавних груп, яким став зокрема Конгрес Донецької Інтелігенції. З цього приводу КУН схвалив відповідну заяву.

В цей час на Донеччині діє дев'ять районних і міських організацій КУН.

В Іркутську відзначили 50-ліття УПА

Іркутськ (УНІАР). — У неділю, 29-го листопада, тут відбулися збори-конференція присвячені 50-річчю УПА та відзначенню 90-річчя від дня смерті Павла Грабовського.

Збори зорганізував місцевий Національний Центр Українців, що налічує 3,600 осіб. У них взяли участь делегації з Якутська та Камчатки.

З доповідями про історію створення УПА, її ролю у боротьбі за незалежність України виступили активісти Національного Центру Українців. Хвилиною мовчання учасники зборів-конференції вшанували пам'ять всіх загиблих українців у Сибірі. Схвалено звернення до українців Іркутської області з закликом сприяти збереженню української культури та пам'яті загиблих, багато яких ще й досі не поховані.

Скасовано податки на грошові перекази

Київ (УНІАР). — На засіданні Кабінету Міністрів України у середу, 2-го грудня, розглянуто проекти постанов з питань соціального захисту населення. Доповідав віцепрем'єр міністер економіки України Віктор Пинзеник. Кабінет Міністрів скасував декрет про стягнення податків за грошові перекази, що надходять на рахунок громадян України, які відкрили валютні конта в комерційних банках.

Віцепрем'єр Юрій Юффе поінформував, що Росія має доставити Україні в цьому році 40 міл. тонн нафти. За три квартали отримано 30 міл. тонн, з яких 8 міл. вивезли за кордон комерційні організації. Ці факти тепер перевіряє урядова комісія.

На грудень Україна потребує 3 міл. тонн сирої нафти, але Росія обіцяє лише 2 міл тонн. Щодо вивезення нафтопродуктів за кордон прем'єр-міністер України Леонід Кучма наголосив, що в найближчому часі буде ухвалено декрет, який унеможливить вивозити цю сировину за межі України.

Україна може отримати закордонні кредити

Київ (УНІАР). — У пресовому центрі Міністерства Закордонних Справ України відбулася пресова конференція голови регіонального відділу Світового банку в Києві Даніела Кофмана, яка була присвячена перспективам діяльности цієї організації в Україні.

Як пояснив Д. Кофман, його банк готовий надавати кредити лише на конкретні економічні програми, які повинні пройти експертизу відповідних фахівців Світового банку. Саме відсутність до останнього часу реалістичних програм економічних реформ в Україні й пояснюється стриманість міжнародних фінансових структур у наданні кредитів Україні. Крім цього, сказав Д. Кофман, Світовий банк у питаннях відкриття кредиту дасть перевагу приватним підприємствам, які в Україні знаходяться покищо в зародковому стані. У зв'язку з тим він похвально висловився щодо намірів нового складу Кабінету Міністрів України прискорити процес роздержавлення і приватизації державного майна, це на його думку сприятиме напливові в Україну закордонних інвестицій.

Відбувся з'їзд учителів Криму

Євпаторія (УНІАР). — Тут проходив минулого тижня з'їзд вчителів Криму. Перед делегатами з'їзду виступив голова Верховної Ради Криму Микола Багров, який запевнив присутніх, що ніякого тиску на населення Криму у створенні національних шкіл не передбачається. Українські, як і інші національні школи, створюватимуться виключно на добровільних засадах за бажанням батьків.

Спостерігачі відзначають, що керівництво півострова, організувало цей з'їзд у відповідь на активізацію діяльности новоствореної асоціяції освітян „Крим з Україною", метою якої є поширення у Криму викладання української мови, забезпечення вчителів та працівників освіти необхідним дидактичним матеріялами і літературою.

Вийшла праця про Екзархат в Німеччині

Мюнхен, Німеччина. — Тут недавно вийшла друком 394-сторінкова книга д-ра Володимира Жили „Апостольський Екзархат у Німеччині і Скандинавії". Книга присвячена 30-річчю заснування Екзархату та інтронізації першого Екзарха, Владики Платона Корниляка. У ній охоплено все найосновніше, що було звершене на терені Екзархату.

Побудовано катедральний храм у Мюнхені і ряд церков у різних містах Німеччини. Це вимагало багато жертв і праці. Не меньше трудним завданням була підготова і проведення святкувань Тисячоліття Християнства в Україні. Це був період напруження і відповідальности. Треба було не лише належно і торжественно відсвяткувати славетні роковини, але насамперед оборонити їхню нерозривну зв'язаність з Україною та українською Церквою. Українські святкування були соборні і показали, що є один український християнський народ з однаковими прагненнями та є єдиною духовно-релігійною настановою.

Великий вплив на розвиток і працю Екзархату за всі минулі роки мав Владика Корниляк.

Найбільше причинився до зросту престижу Церкви в Німеччині Папа Іван XXIII. Своєю прихильністю до Сходу, намаганням до зближення і єдности, Папа викликав особливий клімат серед народів Західньої Европи, які за його прикладом звільнилися від своєї колишньої обрядової обмежености. Настанова Папи створила прямо історичний перелом. Цей перелом зрозумів Владика Корниляк. Користуючись авторитетом широко поважаного Папи, що, до речі, утворив Екзархат і призначив його першим Екзархом, Владику Корниляка.

Книжку можна придбати під ардесою: Ukrainische Christliche Bewegung, Schonbergstr. 9, D—8000 Munchen 80, Deutschland.

Ціна з пересилкою: 20 ам. дол., або 30 нім. марок.

Парлямент Німеччини схвалив Маастріхський договір

Бонн. — В середу, 2-го грудня, нижня палата німецького парляменту — Бундестаґ більшістю голосів схвалила Маастріхський договір. За „єдину Европу" віддали свої голоси 543 депутати, проти було 17. Відповідно до цього рішення Бундестаґ вніс зміни у конституцію. Поправки стосуються єдиних збройних сил, єдиної валюти, а також об'єднаної економічної і міжнародної політики, що випливає з умов договору. Канцлер Німеччини Гельмут Коль, який запропонував усі ці питання на розгляд Бундестаґові, заявив, що „майбутнє країни нерозривно пов'язане з майбутнім Европи".

Канцлер обгрунтував необхідність ратифікації економічними і політичними вигодами. За його словами, „єдина Европа — краще лікарство від крайнього націоналізму". Водночас Коль підкреслив, що створення тісної европейської співдружности не заторкне національних почуттів німець кого народу, як і інших народів — майбутніх членів цієї співдружности. Щодо єдиної европейської валюти, то канцлер запевнив, що така грошова одиниця — справа далекого майбутнього і є можлива тільки за умови цілковитої економічної стабільности на континенті. Тим часом чимало спостерігачів пов'язують зниження курсу европейських валют з надмірно високими контовими ставками німецьких банків.

Тепер договір буде подано на розгляд верхньої палати, Бундесрат, де більшість складають депутати опозиційних партій. Позитивний вислід обговорення в Бундесраті ні в кого не викликає сумнівів. Згідно із законодавством, договір може бути ратифікований тільки конституційною більшістю парляменту, тобто Коль, який має приблизно 40 відсотків прихильників у верхній палаті, повинен дістати не менше, ніж дві третіни голосів у ній, і лише тоді договір вважатиметься ратифікованим остаточно. Політичні коментатори є певні, що Бундесрат не прийме негативного рішення.

Дотепер сім з дванадцяти членів Европейської спільноти вже ратифікували підписаний наприкінці минулого року Маастріхський договір. Німеччина, що є найбільшим пропагатором об'єднання Европи, стане восьмим членом нового европейського союзу. На черзі — Данія й Англія, хоч з ними справа ще не є цілком ясною. Коль квапиться з ратифікацією, бо має їхати в Единбурґ на зустріч керівників країн Спільного ринку, де буде, очевидно, зроблено спробу тиску на представників Данії.

ДЕПУТАТИ В МОСКВІ ПОБИЛИСЯ

Москва. — У четвер, 3-го грудня, демократи і патріоти, представники різних фракцій на З'їзді народних депутатів Росії влаштували бійку при спробі заволодіти мікрофоном на трибуні. Депутати з ворогуючих таборів кинулися в Президію, щоб першими пробратися до трибуни. В цей час обговорювалася пропозиція про процедуру голосування щодо змін конституції Росії.

Коло трибуни стовпилося кілька десятків депутатів. Серед них був лідер Фронту національного порятунку Ілля Константінов. Спочатку депутати обмінювалися лайками, а коли цього було замало, в хід пішли кулаки. Голова Верховної ради Руслан Хазбулатов, який поблід від страху, закричав: „Рятуйте! Відгородіть мене від цих депутатів!" Боріс Єльцин, який сидів коло Хасбулатова, схвильований вийшов зі залі, а кілька одягнутих у цивільне співробітників служби російської державної безпеки скрутили депутатів, що билися.

На думку Сергея Станкевіча — колишнього заступника посадника Москви і одного з активних демократів, який пізніше перейшов на поміркованні позиції, „бійка була психологічним катарсисом трьох днів зростаючого напруження". Перед бійкою депутати з піною на устах нападали на президента і його уряд. Вони піднімалися на трибуну один за одним, щоб сказати, що Росія перетворилася в державу страху, злочинности, корупції і злиднів під керівництвом Єльцина і Ґайдара.

Депутат з Кемерово Аман Тулеєв, який програв проти Єльцина у президентських виборах, заявив російському урядові, що „Одні вже нажили мільйони, а інші риються на смітниках". А. Тулеєв нагадав, що Єльцин обіцяв зрезигнувати разом з урядом. „Боріс Ніколаєвич, — сказав Тулеєв, — ви так часто брехали народові Росії. Дотримайте слова хоч раз. Якщо у вас є хоч крапля мужности і самоповаги, зрезигнуйте разом з вашим збанкрутованим кабінетом".

В кулуарах з'їзду прихильники і противники Єльцина підготовляють резолюції про теперішнє і майбутнє російських реформ, а також обговорюють кандидатури нового голови уряду.

У СВІТІ

В СТОЛИЦІ ВЕНЕСУЕЛІ Каракасі розпочався суд над учасниками невдалого державного перевороту. Згідно з даними міністерства національної оборони, восьо було заарештовано 500 старшин, 700 вояків і до 100 цивільних осіб. Президент Карльос Андрес Перес звелів звільнити вояків з-під арешту, оскільки вони змушені були виконувати накази своїх командирів. Тим часом частина бунтівників ще переховується в горах поблизу столиці. Президент Перес заявив на пресовій конференції, що далі буде виконувати свої обов'язки і що це гарантуватиме збереження стабільности і демократії в країні. Переважна більшість венесуельців засудила воєнний путч. Опитування громадської думки показало, що понад 95 відсотків громадян є проти насильницьких методів вирішення гострих соціально-економічних проблем Венесуелі.

ЮҐОСЛАВСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР Мілан Паніч оголосив про те, що розпочинає боротьбу за пост президента Сербії, який тепер займає сербський комуніст Слободан Мілошевіч. Цими днями кандидатуру Паніча підтримав Вук Драшковіч, лідер опозиційного Руху за оновлення Сербії. Західні спостерігачі і дипломати, акредитовані в югославській столиці, із занепокоєнням передбачають, що коли Мілошевіч зазнає поразки, він не згодиться з нею. Тепер він контролює найголовніші засоби масової інформації, Мілошевіча підтримують армія і органи безпеки. Якщо він позбудеться влади, то неминуче відповідатиме за злочини сербської вояччини в Хорватії і Боснії.

В СЕРЕДУ, 2-ГО ГРУДНЯ, прем'єр-міністер Греції Константінос Міцотакіс оголосив про резиґнацію свого кабінету в повному складі — як спосіб підготівити ґрунт для значних змін у уряді. Нові міністри заприсягнуть ще на цьому тижні, однак список прізвищ ще не оприлюднено.

В СЕРЕДУ, 2-ГО ГРУДНЯ, в головному податковому бюрі Ніцци вибухнула бомба. Відповідальність за цю терористичну акцію взяли на себе члени Фронту національного визволення Корсики. Спостерігачі пов'язують вибух з рішенням Европейської спільноти про зменшення субсидій для фармерів. Податкові пільги, понад сто років тому, тепер мають бути скасовані. За три дні до вибуху в корсиканському місті Бастії відбулася масова демонстрація, учасники якої вимагали перегляду згаданого рішення ЕС.

У ВІВТОРОК, 2-ГО ГРУДНЯ, уряд Ізраїля позбавив акредитації Аєна Блека з англійської газети „Гардіян" і Керола Розенберга з американської „Маямі Геральд". Журналістів звинуватили в тому, що вони порушили цензурні правила, повідомивши у своїх репортажах про вибух ракети на полігоні Целім в пустелі Негев. Жодна ізраїльська газета не посміла про це написати. А підстава для гніву з боку воєнної цензури полягала ось у чому: під час невдалого пуску ракети загинуло п'ятеро молодих вояків. Чужинецьким журналістам вдалося з'ясувати, що це сталося на очах начальника генерального штабу ізраїльської армії генерала Єгуди Барака.

В АМЕРИЦІ

ПРИКРАШАЮЧИ ТРАДИЦІЙНУ різдвяну ялинку перед Білим Домом, Барбара Буш високо оцінила дружину президента-електа Билла Клінтона. Під час передвиборчої кампанії Б. Буш називала Гілларі Клінтон „лицемірною жінкою". Але тепер думка першої леді змінилася. „Я думаю, що вона стане по-справжньому великою", — заявила жінка Джорджа Буша. Вона додала, що Гілларі Клінтон заслуговує „перепочинку" в „потворну кампанію, розгорнуту проти неї пресою". Після виборів на сторінках багатьох газет і журналів Гілларі була представлена владолюбною, готовою на все заради досягнення мети. Б. Буш, яка провела зі своєю колишньою суперницею всього одну годину, коли вона показувала Гілларі Клінтон Білий Дім, заявила, що Гілларі „чудова, дружелюбна жінка", яка дуже їй сподобалася.

У ФЕДЕРАЛЬНОМУ СУДІ Мангеттену, Н. Й., порушено справу проти міністерства промисловости Росії і виробничого об'єднання „Волзький автомобільний завод", які обвинувачуються в тому, що заборгували американській фірмі „Безр, Стернс енд компані" 1.9 міл. дол., а також „спричинили іншу шкоду, вартість якої треба ще визначити". Представники фірми відмовилися повідомити якісь інші подробиці, зв'язані з цим позовом. Коментуючи факт порушення справи в суді Мангеттену, газета „Ню Йорк Таймс" пише, що через півроку після підписання угоди з американською фірмою Совєтський Союз припинив існування і в спадок Росія та інші держави, що виникли на місці СССР, „дістали хитку економіку і незначні валютні запаси для покриття платежів".

ГОЛОВА УПРАВЛІННЯ міської поліції Ню Йорку Реймонд Келлі видав наказ, в якому заборонив поліції носити сорочинки з написами, які нагадують місце, де вони працюють. Досі поліціянти радо носили сорочинки з штучними написами типу „Дайте нам 22 хвилини, і ми дамо вам одне вбивство" або „Наше життя починається, коли ваше закінчується". Серед розповсюджених написів на поліціянтських сорочинках була і така: „Дінкінс повинен відійти!" Остання появилася після того, як посадник Ню Йорку почав кампанію за переформування складу комісії для розслідування скарг на поліцію. Ношення сорочинки з написами подібного роду може віднині повести за собою зменшення вакацій поліціянта, грошову кару або затримку промоції в службі.

ЗГІДНО З ДАНИМИ досліджень Світової організації охорони здоров'я, опублікованими в Женеві, Швайцарія, найчистіше повітря серед мегаполісів — у Лондоні, Ню Йорку і Токіо, а найбільш занечищене — у Лос Анджелесі і Мехіко. Дослідження, яке провела згадана організація спільно з Програмою довкілля ООН, встановило, що в містах країн, які розвиваються, жити стає небезпечно.

ПРИХИЛЬНИКИ І ДРУЗІ посадника Ню Йорку Дейвида Дінкінса зібрали 1.4 міл. дол. на передвиборчий фонд чергової виборчої кампанії посадника. Вечеря, яку влаштував Д. Дінкінс з метою збору грошей, відбулася у понеділок, 30-го листопада, у ресторані „Шератон". Серед високопоставлених гостей були Билл Косбі, Ентоні Квинн, Гаррі Белафонте і пастор Джессі Джексон. „Ми задоволені підсумками вечора! — заявив асистент посадника Билл Линч. — Згідно з нашими підрахунками, ми повинні були зібрати коло 800,000 долярів". Такий же вечір проведуть Рудолф Джуліяні і Ендрю Стайн. Оба вони є головними суперниками Дінкінса у боротьбі за пост посадника.

„Росинка" і „Кока – кола" співпрацюють

Представники нового спільного підприємства в редакції (зліва): С. Андрущенко, Р. Строцький і А. Познанський.

Джерзі Сеті, Н. Дж. (О. Кузьмович). — Хоча про кока-колу кожний з нас добре знає здається від наймолодших до найстарших, назва „Росинка" і її получення із американським най популярнішим напитком не були нам відомі, аж до відвідин в редакції „Свободи" трьох осіб, що мають одне спільне завдання — поширити кока-колу в Україні і допомогти у її продукції гам у спільному підприємстві, що вже понад 10 років займається виробом безалькогольних напитків і сиропів у Києві саме під гарною назвою „Росинка".

Директор цього підприємства Андрій Познанський, його заступники Світлана Андрущенко і Роман Строцький, що тепер також приступив до цього починy розповідають про свої будучі пляни. Тут особливо забирає слово енергійний „козарлюга" директор А. Познанський, який дає нам вичерпні інформації про „Росинку" і її подруження з кока-колою.

А. Познанський і його заступниця відвідали Ню Йорк, осінню, щоб пройти короткий курс для бизнесменів різних ділянок, в яких взяло участь 15 осіб, керівників заводів, фахівців із колишнього СССР і, як каже А. Познанський, вони багато скористали та нав'язали контакти. Це допоможе йому у його плянах створити спільне підприємство з фірмою Кока-Кола, в якому, як він плянує, буде рада директорів із шести осіб, в тому троє з України, а троє з фірми Кока-Кола. А. Познанському пощастило, що ці три представники цієї американської фірми також українці. Один із них буде Р. Строцький, що має довголітній досвід у продажу безалкогольних напоїв, а поруч з ним Богдан Шевчик з Порт Амбою і Василь Тимків, який в Німеччині працює для Коки-Коли. Він буде технічним представником у підприємстві „Росинка", а Б. Шевчик генеральним.

Підприємство „Росинка", а радше фабрика, пройшла вже провірку технічну американського представника, зокрема, коли йдеть-

(Закінчення на стор. 3)

РІЗДВЯНИЙ БАЗАР В НЮАРКУ

Нюарк, Н. Дж. — 86-ий Відділ СУА в Ню Джерзі влаштовує різдвяний базар, який проходитиме у неділю, 6-го грудня, від 9—1-ої год. по полудні в залі церкви св. Івана Хрестителя при Сендфорд авеню в Нюарку. Можна буде придбати твори прикладного мистецтва, святочні картки, печиво та інші речі.

ЗАРЕЄСТРОВАНО ХРИСТИЯНСЬКИХ ДЕМОКРАТІВ

Київ (УНІАР). — У Міністерстві Юстиції України зареєстровано Християнсько-Демократичну Партію України, яка своєю метою ставить побудову незалежної правової української держави. Головою ХДПУ є проректор Українського Інституту Менаджменту і Бизнесу Віталій Журавський. Як повідомили з Міністерства Юстиції, Християнсько-Демократична Партія стала 17-ою в Україні.

ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС

З Головної Канцелярії УНСоюзу інформують, що до Фонду Відродження України — УНС вплинуло від членів УНС до четверга 3-го грудня, 13,753 чеків-дивіденд, відсотків від боргових зобов'язань і добровільних датків на суму

356,784.12

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс.)

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

З перспективи одного року

Час біжить суперсонічною швидкістю. Не хочеться вірити, що вже до історії належить рішення Верховної Ради у Києві спершу про суверенність, згодом про самостійність і про перший в історії України всенародний референдум на велетенському просторі від Попраду по Дін. Вислід референдуму здивував усіх українських людей на землі сущих і здивував увесь світ. Управнених до голосування було 37,885.555 осіб. Голосували 31,892.415, себто 84,19 відс. Голосували „так" — 28,904.071 — себто 90.32 відс. Не було ні однієї області і ні одного міста, в яких не було би більшости „за" державну самостійність України.

Вислід референдуму був чудом. Чудом було відзискання поневоленої батьківщини без одного стрілу, без проливу краплини крови. Ідеологічна суперечка, чи можна відзискати втрачену державність „тільки революцією" чи „еволюцією" — стала анахронічною. Еволюційним шляхом ступало спершу національне відродження, яке поволі кристалізувало політичні вимоги. Пригадуємо, як один видатний діяч, який відвідав був Ню Йорк тому два чи три роки, казав, — ми завжди тільки відроджуємося, — пора було би, щоб ми таки відродилися." Але на процесі національного відродження не скінчилося. Ще перед референдумом, бо тільки після проголошення Верховною Радою самостійности 24-го серпня минулого року, багато наших земляків в Україні попали в евфорію, яка затьмарювала зміст реалізму. „Маємо свою державу!" — можна було читати чорним по білому листи від любих земляків з України. Яка ж це була держава, коли в Україні стояло яких 600,000 совєтського війська ще з червоними стрічками і серпом та молотом на відзнаках, під російським командуванням, — коли ввесь державно-адміністраційний апарат був встановлений комуністичною владою й урядував російською мовою, коли валютою був рубель, коли вся система була давня. Первісний ентузіязм проявлявся у маніфестаціях і демонстраціях і переплутував конструктивізм з патріотичним пустословієм.

Почалась масова зміна назв вулиць і будова пам'ятників. Ентузіязм проявлявся у культі козацтва і в культі народних пісень. Пригадалися часи 1917—18 років в Україні, коли в Наддніпрянській Україні запанував дивний парадокс: мода на соціялізм — навіть Міхновський був „соціялістом-самостійником" — поруч із модою на широкі козацькі шаравари і козацькі шапки. Прийшлося будувати державу з пустки, трудом змивати намул кількасотрічної неволі. Але психіки людської розпорядком змінити не можна. Поверх 70-літня державна система комунізму скривила душі мільйонів народу і сполоскала уми. Не всі люди в Україні та в інших визволених країнах Евразії зрозуміли, що не стало вже партії, яка думала за підчинений їй люд, що не стало партократичної системи, на місце якої мусить прийти система демократії. Люди привикли, що поверх 70 років казали, писали їм і на всі лади трубили, що ця панівна в Совєтському Союзі система є „найдемократичнішою у світі".

Ще недавно можна було почути тут, у Ню Йорку чи іншому американському місті, легковажну заяву, що сучасний стан в Україні — „Це ще не наша держава". Але ж понад 130 держав визнали українську державу. Першою була Польща, за нею йшли: Канада, Угорщина, Литва, Латвія, Росія... Америка була 18-ою з черги. Як не дивно — з-посеред усіх атрибутів держави найшвидше і розмірно найкраще поставлено творення власної армії. Найбільшою болячкою була і все ще є економіка. Велика дорожнеча, непропорційно низькі платні, хаотична ситуація у внутрішній торгівлі включно з крамницями із харчами. Чули ми все ще нарікання, що люди не вміють організувати власні крамниці, не знають купецької калькуляції і перепродують усілякий крам — на чорному ринку. Але у порівнянні з іншими новопоставленими державами — в Україні не найгірше.

1-го грудня минулого року було шість кандидатів на президента: Леонід Кравчук отримав 61,59 відс. голосів, а за ним ішли Вячеслав Чорновіл, Левко Лук'яненко, Ігор Юхновський та В. Гриньов і Л. Табурянський. Бути лідером держави, яку щойно треба створити, бути будівничим держави з пустки, без рідного потенціялу адміністраторів і фахівців всіх ресортів державного апарату — це незавидна місія. Зберегти у тих відносинах холодну кров, зуміти співпрацювати з Верховною Радою, з Рухом, з людьми різної вдачі й різних амбіцій та водночас будувати державу, і пов'язувати її з широким світом і боротися з грошовими труднощами, коли розхитана податкова система, і щойно організується торгівля із закордоном, і коли північним сусідом є Росія — для цього треба надлюдини, а такої на землі нема.

Все ж з перспективи року незалежности — зроблено багато.

Микола Руденко,
Київ

ПЕРШИЙ РІК ДЕРЖАВНОГО СТАНОВЛЕННЯ

V

Адже ж ясно, що тут до завершення приватизації потрібні не роки, а десятиліття. Саме про це, а не про щось інше сьогодні й думає новий Уряд. До речі, про це почав думати навіть непохитний реформатор Борис Єльцин: стало відомо, що він шукає контакту із Союзом промисловців на чолі з Аркадієм Вольським — людиною, яка вимагає значних коректив у реформаторській діяльності уряду Гайдара. Обвальна приватизація, на яку розраховував Ґайдар, захлинається — до неї не готовий сам народ. Звідси випливає, що з цього боку чекати порятунку марно, треба поєднувати приватизацію з адміністративними заходами. Інша річ, куди ці заходи будуть спрямовані — на розвиток ринку чи на його змертвіння.

...(Ранок 18-го листопада 1992 року). Десь о годині 10-ій на сесії Верховної Ради має виступити з програмною промовою прем'єр Л. Кучма. У мене є вільна година, я хочу використати її на іншу тему, хоч вона, ця тема, й руйнує стрункість викладу. Йдеться про подвійне громадянство. Я добре знаю, як хочеться американським, канадським, австралійським українцям водночас бути громадянами материкової України. І треба сказати, що вони цього цілком заслуговують українські люди, які живуть на Батьківщині, цього хочуть так само: ми є один народ, мусимо возз'єднатися. І все ж, дорогі земляки, є поважні причини, аби не квапитися зі запровадженням подвійного громадянства.

Мене ніхто не уповноважував про це писати — причини вельми делікатні. Але ж я приватна особа й можу собі дозволити. До того ж я зрозумів це не з чиїхось пояснень, а з відвідин моєї вкрай зрусифікованої Луганщини, де донський козак з нагайкою — персонаж не такий уже й рідкісний. Та й державна адміністрація не вельми шанує синьо-жовтий прапор. Здебільшого навпаки — симпатії віддаються традиційним прапорам російської імперії і саме ці люди настирливо вимагають для себе подвійного громадянства — тобто російсько-українського. Вони тримаються войовничо, погрожують відокремлення Донбасу від України. А в Криму знову домагаються референдуму заради виходу із складу України. Якщо згадати, що всі промислові міста України геть поспіль зрусифіковані (виступають навіть проти відродження українського шкільництва), відразу ж стане ясно: рано нам думати про подвійне громадянство — воно може обернутися для України великим лихом, гадаю, на ньому належить поставити крапку — все інше легко зрозуміти без пояснень).

Повертаюся до основної теми 18-го листопада на ранковому засіданні Верховної Ради Л. Кучма й справді виступив з удалою промовою. Переказати її неможливо — вона так насичена цифровими викладками, котрі показують рівень падіння нашої економіки, що, даруйте, стає моторошно. Мужньо, не лякаючись наслідків, Кучма здирав машкару з недавніх урядовців та їхнього мафіозного оточення, котре, котре скористалося безгосподарністю й хаосом для самозбагачення. Вимагав від президентських структур, кабінету міністрів та Верховної Ради в найстисліші терміни здійснити радикальні антикризові заходи. Так, це правда: Уряд розпочне контроль над цінами та їхнє регулювання. Але ж це не означає згортання економічних реформ — якраз навпаки: приватизація буде всіляко підтримуватися, проте під контролем уряду, а не мафіозних угрупувань. Словом, це на загал виглядає так, як я зобразив у попередніх абзацах.

Промову протягом дня радіо й телебачення транслювали тричі — її слухали десятки мільйонів українських громадян Кучма пообіцяв спинити інфляцію десь у липні-серпні наступного року й відродити поступове зростання добробуту. Безумовно, народ обережно ставиться до таких обіцянок (їх уже було доволі), але як можна жити без надії та віри? Кучмі повірили й депутати, й виборці.

Залишається сказати, що президентові було вельми не затишно під час обговорення промови Л. Кучми — Л. Кравчукові довелося вислухати чимало критичних зауважень на свою адресу. Він сприймав їх терпляче, не намагаючись спростувати — вони, безумовно, були справедливі. Уже це є достатнім свідченням, що демократичним нормам державного життя ніщо не загрожує.

Юрій Р. Рибак

АМІШІ МІЖ ТРАДИЦІЄЮ, А БУТТЯМ

У ЗСА, у стейті Пенсильвенія, недалеко від міста Філядельфії живуть люди, яких називають „пенсильвенія дач". Саме ж слово „дач" немає нічого спільного з голляндським походженням, бо це властиво помилкова інтерпретація слова „дойч", що означає „німець". Ці німці живуть в Америці вже яких триста років. Прибули вони вперше, щоб уникнути релігійного переслідування в Европі. Остаточно поселились були у східній Пенсильвенії, бо розлогі низини і долини, спокійні струмки і річки та багаті вапняні ґрунти нагадували їм рідний край. Завдяки надзвичайним аграрним здібностям новоприбулих околиця їхнього нового поселення перетворилася у „місце городів", тобто у площі родючої землі, що розвинула культура послідовної сільської господарки. Новоприбулі були теж знаменитими ремісниками, бо у місцевості Конестоґа збудували покритий віз зі широкими колесами, який вживали американські піонери перетинаючи прерії. І який курйоз?... Миролюбні „дач" винайшли теж пенсильванську рушницю, яка разом із конестоґа возом допомогла здобути Захід. А на Сході?... Тут же в 1750 році „пенсильвенія дач" творили вже половину населення стейту!... „Пенсильвенія дач" — це збірна назва для різних груп населення таких, як моравіяни, меноніти та аміші. Назва цих останніх виводиться від Якуба Амманн'а, який у 1690 році відлучився був від швайцарських меннонітів з причини церковної дисципліни. Нащадки цієї групи, що прибули були вперше у 1727 році, живуть досі на фармах у 23-ох стейтах ЗСА та у канадській провінції Онтаріо. Одна з найбільших груп амішів живе в околиці Лянкестеру, Па. І саме тут про неї мова.

Цю групу звуть теж „Old Order Amish", що властиво є релігійною сектою, яка навчає відокремлення від світу, забороняє членам іти на війну, присягати та займати публічні пости. Основна доктрина — це рільництво і особиста простота способу життя і одягу. Заборонено їм теж користуватися електрикою і телефоном, а основну освіту обмежено до вісім років навчання. Тому і зрозуміло, чому та частина нової генерації, яка нерадо притримується строгих релігійних вимог, звичайно, переходить до різних більш поступових меннонітських груп. Але не тільки внутрішні сили релігійної натури послабили існування амішів. От згадаймо, хоча б сусіднє американське суспільство, що безпосередньо загрожує буттю амішів. Кожного, бо, дня 20 акрів прекрасної фармерської землі переходить під будову нових селищ, які прибирають підміський характер. Це не абияк впливає на амішське населення. За останніх 20 років воно, подвоївшись у своєму числі, відчуває брак потрібної кількости землі, щоб економічно провадити фарми. Це критичне положення загострюють щоразто нові адміністраційні розпорядження, а головно настирливість 5-ти міль. туристів, жадних екзотичних вражінь, підриває кожного року спокійне, приватне життя аміша. А це життя віддзеркалює у собі порядок, симетрію і спокій, де кожний готов помагати один одному. Аміші, бо, вважають себе особливими людьми, які вдоволяються своєю вірою та мовою і бажають затримати відокремлення від світу. Тому вони уникають туристів, не пускають у хату і категорично забороняють фотографувати, бо мовляв, вони не звірята, що на показ у зоологічному городі? Зустрілись тут два світи. Світ традицій і світ бізнесу. Цей останній пропагує туристику, надзвичайно корисну для місцевої економіки. Мільйони долярів витрачають туристи на сувеніри, приміщення, газоліну, харч і т. п. Але враз із тим зростають проблеми переповнених доріг та будови — нових та кращих. Економічну заковику створює теж мережа нових мотелів, газолінових станцій, ресторанів, словом, все це чого вимагає туристика. Та незважаючи на блискуче відокремлення амішів від світу, світ їх зловив і приніс навіть добробут. Зараз же половина з них заробляє поза фармою на життя у малих крамницях всякого роду, як робітники на будовах або теж у самостійних варстатах для різних направок. Слід теж зазначити, що амішські ремісники відзначаються солідністю, якісною роботою та втішаються загальним признанням.

У кінцевих роках нашого століття в околиці Лянкестеру, іде боротьба на життя і смерть... Вона приходить між спекуляцією, а управлінням землі; між матеріяльним багатством, а моральною вартістю; між невгамованим ростом, а поміркованістю. Остаточно обставини кинули амішів в ядро конфлікту, де вони стараються втримати життєздатність єдиної у своєму роді спільноти всупереч зростаючого загарбання чужими. І виглядає, що той аміш, який відчуває переслідування перейде до інших місцевостей, де зможе затримати віру і традицію. Але той, хто має прибутковий бізнес та майно, вже залишиться на місці і з часом покине свою церкву, їздитиме автомобілем і вживатиме електрику...

Та не всі консервативні аміші дивляться песимістично на розвиток майбутніх подій. Між ними є і оптимісти, які, завернувшися в історію, звертають увагу на це, що „добробут був часто фатальним для християнства, однак переслідування ніколи!".

Микола Горбаль
Київ

СВІТЛИЧНІ

II

Уже потім у Івана Світличного я прочитав вірша, присвяченого малому Яремі Світличному, де запам'яталась строфа:

„Ти — мужчина?
Ти — справжній мужчина? Прекрасно.
Хай вітри, хай шторми, хай дев'яті вали,
Стій мов скеля, й пильнуй наш девіз, наше гасло:
„Як не я, тоді хто? Не тепер, то коли?"

У вірші-присязі вразили як струмом слова „...наш девіз, наше гасло..." Ось, виявляється, яка вона — девіза Світличних — ключ до розгадки феномену цієї родини, знайдено!

„Як не я, тоді хто?
Не тепер, то коли?"

Біблійне, предковічне, що самим Всевишнім спонукає до чину святого:

„Якщо не ти, тоді хто?
Якщо не тепер, то коли?"

У часи темної ночі для духу вільного, в часи тотальної брехні і лицемірства поява бодай однієї світлої постаті здавалася загадковою. За десятки років новітнього терору в кожну живу клітину українця було втлумлено, що підняти голову — смертельно небезпечно. **Згадаймо:** подих волі після падіння російської монархії **1917 року** сколихнув Україну до життя. Та вже у 1918 році юна свобода була немилосердно проколота большевицькими багнетами під Крутами. Потім розстріляне відродження — уся національно свідома інтелігенція України була знищена фізично. Село, як найбільш зорганізована структура української громади розчавлена штучним голодом — мільйони жертв. Трудолюбивий, зачарований у землю селянин, наш український фермер, був признаний кляcовим ворогом і знищений.

Збройний опір цьому безбожному большевизмові в Галичині кваліфіковано, як бандитизм, за що підпадали під немилосердні досі кари не лиш учасники опору і їхні сім'ї, а й цілі села. Щоб не попасти в лабети НКВД вважалось спасінням послати собі кулю у скроню.

Після такого нечуваного геноциду, коли десятиліттями винищувалося все краще, здавалося б — ми генетично могли б щезнути як нація. А коли додати, що з дня в день, десятиліттями цілі ідеологічні інститути і пропаганди, радіо і газети, школа і вузи, кіно і КҐБ кормили цей звироднілий народ блекотою облуди, що мала вбити у людині людське, обезличити всіх; коли любовно плекалося манкуртство, яничарство видавалося за лицарство; коли створено ситуацію, за якої успіх може мати лиш той хто однозначно декларує безбожництво і ненависть до рідного. Отже вижити можна, але життям тваринним, ба свинським.

„*Тогда ікра била, тогда порядок біл...*" — тужить сталініст. В одному із сонетів потім Іван натякне:

„... І сталося. На скором ласа,
Душа наїлась, напилася,
І... рохкає. І в лад, і в тон..."

Але як зуміла у цьому гігантському застінику **вирізнитись** і збунтуватись проти стійла ця людина?

Звідкіль дізнався хлопець з Луганщини про космічне Господнє послання? „Якщо не ти, тоді хто? Якщо не тепер, то коли?"

Зустріч новоприбулого в'язня, це завжди своєрідна табірна врочистість. Буде зварений традиційний, збережений для такої оказії чай, буде колом гурт українства і в центрі Він — новоприбулий. До нього уважно придивлятимуться, уважно слухатимуть, виважуючи кожне слово. А все, загалом, з мовчазних їхніх поглядів мало би означати: „Нічого, витримаємо. Ми твої друзі і на нас можеш покластися". Через таке прийняття, свого часу, пройшов і я.

Гурт вітаючих Світличного був негадано більшим. Виявляється серед демократичного руху в імперії він був відомий далеко поза Україною. Тут варто нагадати, що справжній інтернаціоналізм був саме у таборі. Саме тут було справжнє братство, братство поневолених народів. З появою на зоні Світличного ця приязнь не лиш поглиблась, але й набрала цілеспрямованої активности.

„...Жити не для свята і помпез параду,
У мільйонних миттях жити, як в одній.
Пити, як бальзам, терпку, первинну правду
І вростати цупко в сухожилля днів..." —

Це з вірша Світличного. Напевно це його кредо, бо жив за цим принципом.

На той час політичні табори були офіційно діючою політичною опозицією системі. Заяви, протести, голодівки — ось ці постійні форми спротиву. Поза глуху ізоляцію концтабору, багато що з того тутешнього побуту стало відомо світовій громадськості. Офіційний комуністичний пропаганді брехати ставало щораз важче. Це їх бісило, тиск посилювався.

Працьовитість Івана була дивовижною. Навіть за найгірших умов він щось діяв, бодай вдосконалював французьку, чи продовжував складати словник української мови. „Ах, етот Светличний". Він, навіть у слідчій камері київського КҐБ умудрився написати збірку сонетів, яка

(Закінчення на стор. 3)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про вживання української мови

Скільки разів ми вже писали на цю тему та про завмирання нашої рідної мови тут серед поселенців і серед третього вже покоління українців, якому доводиться жити поза Україною. Ця тема, здається, не сходить з уст тих, хто боліє над щораз частішим переходом наших дітей на англійську мову, хоча це звичайний процес, який торкається не лише нас, українців, але також інших поселенців, що живуть у ЗСА. Ба, щобільше, ми можемо гордитися, що при цілому асиміляційному процесі, ми з ним послідовно боремося усіми можливими засобами. В останніх двох роках нам прийшли в допомогу політичні події в Україні та можливість не лише її відвідувати, але постійно і тут вітати гостей з батьківщини. Це має великий вплив на наші молоді покоління, які несподівано побачили, що знання української мови не лише їм потрібне, а то і конечне у спілкуванні зі своїми близькими чи товаришами з України. Ми радіємо з того з усієї душі, зокрема ті із нас, хто працює в організаціях молоді чи українських школах.

З відкритим серцем вітаємо кожну можливість спілкування, відвідин тут і там та сприяємо такій виміні досвідом, а часто і грошима. Це також причина, що ми з такою радістю та готовістю допомоги прийняли тепер недавно постали українські дипломатичні представництва вільної України, які щораз більше поширюються у західньому світі. Скільки зворушення і радости ми пережили навіть тут у Ню Йорку, як вперше замаяв український прапор на будинку Організації Об'єднаних Націй, чи на приміщенні нашого представництва у Вашінґтоні. Врешті — ми рівні з іншими народами світу, нас визнали уряди різних країн, як членів та представників вільної української держави. А це не було таке просте, коли довгими роками американський світ постійно перемішував Україну із Росією, а українська мова була їм незнана і щойно тепер відчувають як необхідну конечність її визнати і може навіть навчитися.

Яке ж було, отже, наше розчарування, а то й брала досада, коли в середу 25-го листопада, ми слухали пресової конференції з членами української амбасади у Вашінґтоні, що її переводили на каблевій телевізії, під час якої член Уряду України увесь час говорив лише російською мовою.

Як може людина, яка говорить в імені Уряду України, в столиці ЗСА вживати російську мову, що її досі так часто чужинці вважають панівною у давньому СССР, а тим самим і Україні, як самозрозуміле явище?

Як прийняли це слухачі неукраїнці? Чи як ще один доказ, що Україна далі під російським ярмом і є лише „провінцією"?

Як прийняли цей поличник українські слухачі — знаємо добре, бо після цієї авдиції почули ми багато висловів обурення та сердешного жалю, зокрема від молодшого українського покоління — громадян ЗСА, які з таким зусиллям довгими роками плекають українську мову у своїх родинах, зокрема серед дітей.

Надіємось, що, керуючись обуренням, багато із них написало листи або потелефонувало українській амбасаді у Вашінґтоні, що вона не може після такого поличника очікувати фінансової та іншої підтримки. На кінці цієї пресової конференції був заклик до слухачів сказати своє слово, свої завваги про неї. Тим більше, схвильовані цією подією, подаємо адресу української амбасади, щоб ці із читачів, хто цього не зробив, листовною дорогою висловив свої думки.

Чи треба і членам української амбасади у столиці ЗСА процитували безсмертне: „Мово рідна, слово рідне, хто вас забуває"?..

О-КА

Адреса амбасади: Embassy of Ukraine, 1828 L. Street. N. W. 711, Washington, D. C. 20036

„Росинка”...

(Закінчення зі стор. 1)

ся про систему наливання напою до пляшок, і дозвіл на його виробництво та продаж вже є. Підприємчивий директор ставить собі за мету у 1993 році розпочати налив напоїв до плястикових пляшок, бо досі вживають ще скляні. Він надіється, що у плястикових пляшках виробництво зросте до 20 міл. пляшок річно. До кінця року він плянує „Росинку” викупити від держави і зробити її першим підприємством з колективною власністю. Він взяв фабрику сам у винайм вже в 1989 році, а зараз іде оформлення документів, щоб ця фабрика стала приватною.

Питаємося, скільки осіб працює зараз у цій фабриці, що вже діє від 1982 року для вироблення безалькогольних напоїв та сиропів. А. Познанський з гордістю показує нам кольорову гарну брошуру про „Росинку” та напої, що в ній досі виробляли, і каже, що працює там 540 осіб. Коли перейде повна приватизація, він має намір збільшити платню і дивіденду, а крім того поширити поміч пенсіонерам та прибуток поділити між членів колективу.

Розуміється, ми свідомі, що кока-кола так популярна на Заході має великі можливості збуту в Україні, а при таких директорах спільного підприємства є надія, що їм все задумане вдасться. Приємно також почути, що керівники підприємства спільного для ЗСА і України — українці, які будуть дбати про добро не лише особисте, але й України. „Ми повинні перш за все вкладати гроші та енерґію у харчову економіку, бо це запевняє добробут, бюджет і гроші для усіх”, — з таким оптимістичним впевненням від'їжджає А. Познанський до своєї „Росинки”.

А. Скиба очолив Відділ УАКРади в Чикаґо

26 вересня 1992 року відбулись у приміщенні ОДУМ Загальні збори Відділу УАК Ради в Чикаґо. На початку нарад вив'язалась дискусія, чи уважати ті збори леґальними тому, що кілька тижнів раніше відбулися вже Загалні збори Відділу, на яких вибрано нову управу. По довшій однак дискусії узгіднено, що попередні збори не мали належного кворуму і тому треба їх продовжити. Присутніх на зборах 28 осіб.

На предсідника зборів вибрано проф. Мирослава Семчишина, а секретаря Андрія Скибу. Предсідник зборів звернувся із горячим апелем до присутніх, щоби всі спірні справи Відділу залагоджувати із вирозумінням та згідливо, бо тільки зорганізовані і об'єднані зможемо розвинути належну працю для добра громади, для добра Укріани. На другий тиждень приїжджає до Чикаґо міністер закордонних справ України А. Зленко і його мусимо привітати як одна об'єднана громада.

Дальші наради перейшли без перепон. На голову Відділу вибрано оодоголосно А. Скибу. По довших торгах узгіднено листу дев'ятьох членів Управи та трьох членів Контрольної комісії.

Нова Управа Відділу УАКРади в Чикаґо: Андрій Скиба — голова, Роман Б. Припхан — заступник голови та референт преси, Катерина Домашевська — секретар, Андрій Іванів — касир, Зиновій Туркало — організаційний референт, Анна Староддуб — зв'язкова до жіночих організацій, Микола Домашевський — реф. зовнішніх зв'язків, Юрій Яримович і Іван Сірик — вільні члени; Контрольна комісія: Степан Куропась — голова, Анна Білинська і Михайло Ольшанський — члени.

Рішено в найближчому часі скликати сходини Управи для випрацювання пляну праці в біжучій каднеції.

Роман Б. Припхан

Світличні

(Закінчення зі стор. 2)

потім називатиметься „Гратовані сонети”. Один з цих сонетів „Моя свобода” завчив і я.

Свободу не втікати з бою,
Свободу чесності в бою,
Любити те, що сам люблю.
А не підказане тобою,
Свободу за любов мою
Хоч і накласти головою,
А бути все ж самим собою, —
Не проміняю на твою,
Ліврейську, жебрану, ледачу,
Вертку, залапану, як здачу,
Свободу хама й холуя.
Несу свободу в суд, за ґрати,
Мою від мене не забрати —
І здохну, а вона — моя.

Цей високоінтеліґентний чоловік з лагідною посмішкою, тихим доброзичливим голосом та вельми крихким здоров'ям за свою громадянську порядність отримав все, що можна було по ст. 62 ч. 1 — сім років таборів суворого режиму і п'ять заслання. Відбув усе.

Під час заслання у високогірному Алтаї, захворів і переніс тяжку операцію на мозку. Повернувся додому інвалідом. Доконали мерзотники!

Хоч добрий, всепрощаючий Іван у сонеті вдячности скаже:

„Я не клену своєї долі
Хоч кожен день мені взнаки:
І мне мене і гне боки,
І перемелює поволі
Мої надії і роки.
Що буде з того? Кремінь волі?
Чи слина і квиління кволі?
Що? — хліб святий чи глевтяки?
Щось буде. Буде щось. А — буде!
Ні сліз, ні ремства, Ні огуди,
Ні роздратовання, ні зла...
І слава Богу, що сподобив
Мене для гарту і для проби
На згин, на спротив і на злам.

Сотні синьо-жовтих знамен волі полоще вітер над Хрещатиком, багатотисячні колони скандують: „Слава Україні!”

Стою збоку зі зволоженими від зворушення очима і ловлю себе, що шепчу пророчі Іванові слова: „...Щось буде! Буде щось! А буде!”.

Іван прикутий був до ліжка і вже безмовний. А поруч завжди тільки Льоля — вірна Іванова дружина — Леоніда Світлична. Це вона, всі ті невільничі роки, забута світом і цькована владою, несла торби на Урал з передачею для чоловіка і з речовим мішком на плечах, щоб на зворотному шляху заїхати у Мордовію на побачення до Надійки Світличної.

О, якою мірою виміряти цю відданість і печаль?

„Слава Україні”! — несеться над Хрещатиком. Якщо ви завтра про цю демонстрацію почуєте в радіо, передача якої закінчуватиметься словами: „Надія Світлична. Радіо „Свобода” Ню Йорк” — то ви не помилитесь — так, це та ж Надія Світлична, яка продовжує говорити світові про Україну, про її болі і надії.

Яким світлим іменем нарекла доля цих людей — Світличні.

ПОЧИНАЮЧИ ВІД 2-ГО ГРУДНЯ, на три місяці припинено навчання у більшості шкіл Вірменії. Паливна криза змусила уряд республіки закрити на зимовий період всі культурні заклади. Довгі зимові вакації матимуть студенти інститутів та Єреванського університету.

ЗВЕРНЕННЯ ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА У ДІЯСПОРІ

Із великою приємністю подаємо до відома українського громадянства у діяспорі, що після величавого відкриття пам'ятника ТАРАСОВІ ШЕВЧЕНКОВІ у Львові, нашої роботи, дня 24-го серпня ц. р. ми приступили до праці над викінченням його комплексу, до якого належить т. з. ХВИЛЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ВІДРОДЖЕННЯ нашого народу, яка буде подібно як і СТАТУЯ поета та СВІЧНИК виготовлена нами в Буенос Айресі, Арґентина і відлита там же в бронзі та перевезена до Львова і поставлена на вже раніше призначене місце біля пам'ятника.

Ця ХВИЛЯ буде широка на 8, товщиною на 1 і висока на 15 метрів, а на її обох сторонах в рельєфі з одного боку будуть зображені постаті із творів Шевченка та культурного відродження нашого народу в 19 і 20-му столітті, а з другого із національно-політичного в тому самому періоді.

Цілий проєкт пам'ятника Шевченкові у Львові, цебто разом із ХВИЛЕЮ вибрало було ЖЮРІ на Республіканському КОНКУРСІ в 1990 році, а за його мистецьким виконанням слідить МИСТЕЦЬКА РАДА міста Львова. Однаково ж ми свідомі того, що в час виготовлення макети згаданої ХВИЛІ наші відомості про національне і політичне відродження нашого народу могли бути не повні, бо іще існував СССР і були базовані переважно на офіційно доступних джерелах. Тепер, коли наші зв'язки із діяспорою знормалізувалися і коли можемо користуватися всіми джерелами стараємося доповнити наші відомості, необхідні до кращого виготовлення згаданої ХВИЛІ. Однаковож ми будемо ДУЖЕ ВДЯЧНІ за всякого роду матеріяли, суґестії, побажання і т. п. із діяспори, які допоможуть нам скристалізувати нашу ТВОРЧУ УЯВУ, щоби згадана ХВИЛЯ стала не тільки високомистецьким твором, але і наявним мініятюрним відзеркаленням культурного і національно-політичного відродження нашого народу на протязі 19-го і 20-го століття.

Остаємо з пошаною і вдячністю для всіх тих, що відгукнулися на це наше прохання.

Арґентина, Буенос Айрес, дня 12-го листопада 1992 р.

Володимир і Андрій Сухорські, скульптори

Всякого рода матеріяли, суґестії, запити, і т. п. просимо ласкаво присилати до нас на наступну адресу:

UKRAINIAN COMMITTEE
for T. Shevchenko Monument in Lviv
c/o V. and A. Suchorski
2150 Bloor St. W., Suite 96-A
Toronto, Ont., Canada, M6S 1M8

Володимир і Андрій Сухорські біля розпочатої Хвилі Національного Відродження

Замість квітів на могилу

бл. п. Клявдії Чорнодольської

складаю 100 долярів на УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ в Ню Йорку.

Дочці Рені та всій родині висловлюю глибоке співчуття.

Анна ПОЛІТИЛО з родиною

ПОДЯКА

29-го серпня 1992 року з волі Всевишнього відійшов від нас у вічність наш найдорожчий СТРИЙКО

о. митрат

Мирон Головінський

на 95-му році життя, колишній парох Доброполя і Вишнівчика, Зарваницького деканату в Україні, а після Другої світової війни довголітній парох Барнсборо, Па.

Рідня о. митрата складає щиру подяку усім, котрі своєю працею чи участю в похоронних відправах причинилися до звеличування пам'яті покійного.

За відправлення священичого Парастасу у вівторок, 1-го вересня, дякуємо о. шамбелянові Семинакові і отцям: Ратапіллі, Балабанові, Пурманові, Дербишу, Райтарові, Ларґо та численним священикам латинського обряду, прізвища котрих нам, на жаль, не є бідомі.

Особливо дякуємо Владиці Робертові Москалеві за відправу Служби Божої в середу, 2-го вересня. У відправі Служби Божої взяли участь шамбеляни Лев Адамяк і Михайло Сервінський, як також священики Морозович, Ратапіллі, Балабан, Дербиш, Осиноскі, Ларко, Вровель, Маш, Орландо, Мансіні. Зворушливу проповідь під час Літургії виголосив Владика Москаль. Дякували під час Літургії сестри Анна Ляшок, ЧСВВ, і Марина Бохневич, ЧСВВ.

У четвер, 3-го вересня, на цвинтарі Факс Чейс у Філядельфії Панахиду і запечатання гробу відправили о. митрат Злочовський, о. митрат Саюк і о. шамбелян Шуст. Щира їм за це подяка.

Дуже сердечна подяка родині, приятелям і знайомим, що зблизька і здалека приїхали, не жаліючи часу і труду.

Дякуємо усім за вислови співчуття і пожертви на відбудову відпустової місцевости Зарваниця в Україні.

Під час поминок у пам'ять покійного 1,000 дол. на розбудову Зарваниці зложили слідуючі особи: 105 дол. — Галина і Богдан Титли; по 100 дол. — Наталка і Іван Головінські, Анна і Роман Максимовичі, Юрій Головінський, Мирослава і Роман Савицькі, Наталка і Маркіян Титли, Богданна і Євген Титли, Теодор і Модест Кузьмовичі; по 25 дол. — Христя і Зенон Їжаки, Олександра і Лев Яцкевичі, Лукія і Теодозій Гриців, Лідія і Богдан Куропась; по 20 дол. — Атаназія Жилавий, Марта й Остап Тарнавські; 15 дол. — Ольга Лукасевич; по 10 дол. — Іванна Осідач, Василь Хромяк, Атаназія Саґата, Марія Пришляк.

Якщо ми когось не згадали в подяці, просимо вибачити.

Нехай Господь благословить усіх —

родини — ГОЛОВІНСЬКИХ, МАКСИМОВИЧІВ, ТИТЛІВ і САВИЦЬКИХ

Померла св. п. С. Левченко

„Відлітають сірим шнурком журавлі у вирій"... Слова цієї стрілецької пісні насуваються на думку, згадуючи покійну св. п. Стефанію Левченко. Бо покійна сама переживала величні дні Листопадового Зриву в 1918 році, мала з тих часів гарні спомини, затримала глибокий пієтизм до борців за волю України і може й тому мала щастя дочекати наших днів, відновлення незалежної України. А між тими двома датами, мов у пісні про „вишиваний рушничок", простелився довгий шлях її долі.

Св. п. С. Левченко народилася 24-го листопада 1900 року у Соснові, Галичина, у священичій родині о. Мирона Коритка та Марії з роду Копертинських. І батько і мати походили зі священичих родин і покійна тим дуже гордилася. Вона залишила навіть біографічні матеріяли, які назвала: „Мої предки, священики" з такою присвятою: „Світлій їх пам'яті, що все своє трудолюбиве життя присвятили на службу Богові, Українській Церкві і її народові присвячую..."

По стороні батька покійна згадує дідуся о. Олександра і стрийка о. Сильвестра, а її батько, о. Мирон Коритко, був від 1922 року аж до смерти в 1952 році парохом у Холоєві, пов. Камінка Струмілова. А по стороні матері згадує прапрадіда о. Еміліяна Мізя, прадіда о. Бонавентуру і дідуся о. Леонтія Копертинських. У такій атмосфері старогалицьких священичих родів народилася Стефанія. Вона була найстаршою дитиною. Після неї народилося ще восьмеро дітей, з яких ще три сестри проживають на сході Америки. Св. п. Стефанія, беручи приклад зі своїх предків, вирішила посвятитися праці для народу і вибрала собі професію народної учительки, професію не гіршу від священичої, бо це також праця над шліфуванням-вихованням душ, тим разом дитячих. На жаль, не могла присвятитися вихованню української дітвори, бо польська влада не бажала собі, щоб „українізувати" українських дітей і перенесла її на вчительські посади в корінну Польщу, біля Варшави. Вона вийшла заміж за товариша за професією Ізидора Пузяка, з яким мала двоє дітей: Мирослава та Ірену. На жаль, її чоловік померу у 1935 році і на її плечах залишився обов'язок виховуввання також її власних дітей. Може й тому в неї залишилася тверда вдача, бо більшість свого віку мусіла пробиватися крізь труди життя та плисти проти хвиль.

Після вибуху Другої світової війни Стефанія мала змогу вчителювати серед свого народу, на Холмщині, але це не тривало довго. Настав 1944 рік, і вона з родиною подалася на еміґрацію. Тоді, під час втечі перед наступаючою Червоною Армією, приходить до розлуки з родиною. У вирі війни, на Словаччині, залишилася її дочка Ірена, яка влаштувала там своє родинне життя і проживає донині разом з чотирма дітьми і вісьмома внуками. Син Славко не захотів залишитися на еміґрації, вернувся в Україну на те тільки, щоб зразу ж бути висланим на Сибір, де й помер. Завдяки трудам односельчан з Холоєва, з якими покійна підтримувала теплий контакт, його тіло було перевезене на рідні землі й поховане на рідному цвинтарі, біля гробів своїх дідів.

Після закінчення війни Стефанія опинилася в таборі в Зальцбурґу, де одружилася вдруге з покійним нині Кирилом Левченком і з ним еміґрувала до Америки, спершу до стейту Північна Дакота, а потім до Денверу, де проживала до останніх днів. Також і тут прийшлось їм боротися за життя — незнання мови, тяжка праця, малі заробітки, але вона ще знаходить досить часу для праці, для нашої малої громади. За її старанням засновується в 1963 році 75-ий Відділ Союзу Українок, який вона провадила з посвятою впродовж 10 років. За її ініціятивою постало при нашій церкві Сестрицтво, головою якого вона була впродовж сімох років, почавши від 1953-го. Брала активну участь у кожному прояві організованого життя нашої громади, була членом УНСоюзу, в початках нашого перебування в Денвері організувала і провадила парафіяльну школу (1951—1957), була довголітнім секретарем УККА, організатором різних свят та академій. А в приватному житті вона завжди кимось журилася, про когось дбала, комусь співчувала. Але може найбільше лежала їй на серці турбота про наших священиків, бож і з того середовища вийшла. Кілько ж то разів вона приготовляла теплу страву для різних отців духовних, які тимчасово перебували в Денвері. І хоча в останніх роках фізичні недомагання не дозволяли їй брати активну участь у житті громади, все ж таки цікавилася тим, що діялося в нашій громаді і в нашій церкві.

Відійшла від нас С. Левченко 20-го вересня 1992 року на вічний спочинок, по заслужену нагороду.

Н. Н.

ВКРАЛАСЯ ЛІТЕРА „Л"

У репортажі про приїзд хору „Думка" у „Свободі" з 4-го грудня вкралася помилково у прізвище солістки Неонілі Козятинської літера „л".

3. Запорожець: ЖИДИ і СВІТ! $5.00